

„Közösségben jó igazán zenélni, létezni, élni”

Egyed Hunor klarinétművész a Zeneakadémián végzett nemrég, jelenleg a doktori iskola másodéves hallgatója és tavaly ősztől a Rádiózenekar szólamvezetője. Őt ismerhetjük meg közelebbről az alábbiakban.

Uzsaly Bence

– Székelyudvarhelyen születted, de az elmúlt évek és a szakmai sikerek már Budapesthez kötnek. Merre vezetett idáig az út?

– Székelyudvarhely mellett nevelkedtem, egy kis faluban, Zetelakán. Ott tanultam először furulyázni, majd a helyi fúvószenekarban kezdtem el szaxofonozni, illetve kórusban is énekeltem, ahol kitüntem azzal, hogy mindent tisztán énekeltem. A kórusvezető fia klarinét tanár volt a székelyudvarhelyi Palló Imre Művészeti Szakközépiskolában, a tanárnő pedig elkezdett biztatni, hogy folytassak komolyabb zenei tanulmányokat, mert úgy látja, hogy van hozzá kedvem és tehetségem is. A zeneiskolai felvételi után a tanárok megkérdezték, hogy milyen hangszereken szeretnék játszani, és én akkor a zongorát mondtam, de ők akkor már tudták, hogy klarinétos leszek. Utólag ezt egyáltalán nem bánom. Nagyon megszerettem a klarinétot, sokáig párhuzamosan magas szinten gyakoroltam a zongorát is, de aztán a klarinét kiszorította a mindennapjaimból. Lényegében így indultak a zenei tanulmányaim.

– Mennyi idős voltál ekkor?

– 5. osztályos, tízéves. Hét évet tanultam otthon Székelyudvarhelyen, 11. osztályban jöttem Budapestre a Bartók Konziba, Gyulai Endre tanítványai közé, ott érettségiztem, aztán a BA és MA diplomámat a Zeneakadémián szereztem meg, most meg már a Doktori Iskola hallgatója vagyok. Most ősszel lesz 10 éve, hogy itt vagyok Budapesten.

– Mi hozta ezt a váltást Székelyudvarhelyről Budapestre?

– Romániában kicsit más a rendszer, ott a zeneiskola gyakorlatilag egy intézmény a konzival, így el lehetett volna jutni az érettségig. Különböző nyári táborokban találkoztam magyarországi klarinéttanárokkal, ők

tanácsolták először nekem, hogy érdemes lenne megpróbálnom eljutni Budapestre, ezzel aztán elültették a bogarat a fülemben. Tizedikes koromban jól haladtam a klarinétozással, egy romániai országos versenyen első lettem, és ez megadta a motivációt és a kezdő löketet a budapesti felvételizéshez. Így kerültem ide, és azóta is úgy gondolom, hogy szakmai területen életem egyik legjobb döntése volt idejönni, mert teljesen kinyílt, először csak a tanulás világa, de aztán most már sok más terület is.

– Akkor már nyilván azzal a döntéssel jöttél, hogy klarinétos leszel. Ez mikor született meg benned?

– Én sokáig egyébként nem tudtam, csak azt, hogy nagyon szeretem a zenét, és nagyon szeretek zenélni. Innen közelíttem meg, és nagyon sokáig egyáltalán nem is gondoltam rá, hogy mi lehet belőlem majd, hanem csak arra, jól megy, és nagyon szeretem csinálni. Aztán itt a konziban kezdtek a lehetőségek kirajzolódni, hogy lehetnék akár zenekari zenész, szólista, kamarazenész stb... Itt már több mindenben is ki tudtam magamat próbálni. A konzi és a Zeneakadémia alatt aztán fokozatosan eloszlottak a kamaszos világmegváltó tervek, és a sok gyakorlati megmérettetés alakította az érdeklődésem irányát is. Ráálltam a próbajátékokra való felkészülésre, a zenekari lét meg mindig szimpatikus volt, szerettem a sok új darab megtanulását is, így ez egy jól járható útnak tűnt.

– A zenészek között sokan vannak, akik eleve belenőttek ebbe a Zeneakadémiai intézményrendszerbe. Te azért már nagyobb voltál, amikor találkozta veled. Milyen élmény volt neked akkor Budapestre kerülni a konziba, aztán a Zeneakadémiára?

– Először csak kapkodtam a fejemet, és függetlenül attól, hogy a tanár úr, Gyulai Endre meglátott bennem valamit, és felvett egyből, azért éreztem bizonyos dolgokat, amikben le vagyok maradva.

– Budapesthez képest a zenei élet Székelyudvarhelyen nagyon ingerszegény. Ott a Székelyföldi Filharmónia, és vannak nagyon jó projektek meg lehetőségek, de egészen más léptékben. Egy óriási kultúrsokk volt, hogy minden nap válogatni lehetett a koncertek között. Amikor először operába mentem, az is olyan élmény volt, amit a mai napig emlegetek. A Tannhäusert láttam ott először, máig egyik kedvenc operám. Izgalmas korszak volt, tele új élményekkel és emberekkel. Teljesen más a budapesti létezés, mint otthon, ezért sok mindenben alkalmazkodnom kellett, el kellett telnie egy kis időnek, amíg ráéreztem, hogy hogyan kell itt az emberekkel együtt élni. Nem mindig könnyű a kisvárosból a nagyvárosba költözni, de nekem tetszett ez a kezesség, és az étellel teli város. Már a konziban is nagyon sok jó lehetőség volt.

– Fölmerült az benned, hogy ahogyan váltottál Erdélyből egyszer Budapestre, úgy váltsál külföldre is?

– Igen. Sokáig gondolkodtam. A konzi után is. Erdélyben még olyan álmaim voltak, hogy a Bécsi Filharmonikusoknál fogok játszani, így Bécsbe terveztem elmenni először, de aztán úgy voltam vele, hogy az akkori szintemnek megfelelően tökéletes hely a Zeneakadémia is itt Budapesten, és igazából megszerettem Budapesten, úgy gondolom, hogy a második otthonom lett az évek alatt.

– A BA után is volt szó róla, hogy kimegyek Berlinbe. Többször voltam külföldi neves tanároknál kurzuson, de különböző okok miatt végül a maradás mellett döntöttem, amit egyáltalán nem bánok. Akkor az egyetemmel párhuzamosan már kezdtek kialakulni Budapesten is komolyabb zenei felkérések, munkák, zenekaroknál kiegészítőként egyre többször volt lehetőségem játszani, és úgy voltam vele, hogy nem kezdenék el mindent előlről egy új városban. Mindig jól éreztem itt magam, úgy-hogy itt maradtam. Kurzusokon voltam sokfelé egybéként, nagyon sok tanárnál megfordultam, de jobban szerettem az itteni életet annál, mint amennyire vonzó lehetőségeim lehettek volna külföldön.

– Pedig sok klarinétos végez itthon, és nem mindenki találja meg a helyét. Hogy látod, mi kellett ahhoz, hogy úgy érezd, jó úton jársz?

– Nagyon sok kitartás, szerintem. Megtaláltam ugyan a helyemet, de azért jó pár sikertelenség vagy kudarc is volt ezen az úton, ezeket meg kellett tanulnom a helyükön kezelni. A másik dolog talán az, hogy megszállottan és szenvedéllyel kell szeretnünk azt, amit csinálunk. És persze kell egy nagy adag szerencse is, mint az életben általában. Hiszen, hogy egy próbajátékon mi ragadja meg a bizottság figyelmét, vagy mitől szavaz pont rám, az eléggé kiszámíthatatlan. A Rádióban is nagyszerű klarinétosok voltak mellettem a

döntő fordulóban is, és szoros is volt a verseny.

– Említetted a világmegváltó terveket, versenyeket. Nyilván ilyenkor az emberben felmerül az is, hogy mi volna, ha szólísta lennék. Aztán hozzátetted, hogy elég hamar megtalált a zenekar szeretete. Melyik volt ez a pont?

– A közösségben való működés nagyon fontos nekem, és a zenekarban való játék szinte egyidős számomra a zenetanulással. Azt hiszem, nyolc vagy kilencévesen kezdtem el szaxofonozni a falusi zenekarban. Még nevettek is a faluban, mert a szaxofon tok akkor még nagyobb volt majdnem, mint én. Azóta is azt érzem, hogy közösségben jó igazán zenélni, létezni, élni. Néhány versenyeredmény nyilván mindig is motivált arra, hogy jó lenne többet szólózni. Ilyen lehetőségre mostanában ritkábban kerül sor, de amikor van, akkor viszont örülök neki. A Rádiózenekarban is rengeteg testhezálló feladat talált meg, így egyáltalán nem érzem, hogy számomra a zenekari lét megalkuvás lenne.

– Szólamvezetőként azért a szimfonikus művekben is vannak szólófeladatok. Másképp játszol egy versenyművet, mint egy zenekari szólót?

– Attól függ, hogy azt a versenyművet hol játszuk, például egy próbajátékon nem lehet nagyon szólisztikusan játszani a kötelező versenyművet, mert ott mindig egy akadémikus verziót várnak el. Versenyen és egyéni koncerten nagyon el lehet már engedni a szabad ötleteket. A zenekarban figyelni kell, hogy ne borítsuk fel a mű és az együttes egyensúlyát. Ott kevesebb szabadság van, nem szerencsés, ha valaki túlzottan is megvalósítja önmagát egy ekkora együttesben.

– Van olyan zeneszerző, aki különösen közel áll hozzád?

– Zenekarban Csajkovszkij, Bartók, Brahms vagy Mahler mindig nagy élmény. Igazából nagyon-nagyon szerteágazó az, amit szeretek, mindenre rá tudok fókuszálni, és fellelkesülök az új darabok kapcsán. Tulajdonképpen az új kihívások számítanak nekem, hogy új nehézségek elé állítsam magam, és hogy ha van egy ilyen érdekes feladat, akkor az mindegy, hogy éppen melyik szerző, maga a feladat motivál.

– *Ha lehetne választani bármilyen művet egy koncertre, mit választanál?*

– Szólóban nagyon szívesen eljátszanék XX. századi versenyműveket, Françaix, Copland, Nielsen műveit. A doktori koncertemen a Coplandet talán sikerül majd összehozni. A zenekari repertoárt úgy érzem, hogy még csak most kezdem el igazán felfedezni, és nagyon élvezem ezt az utat. Már most látom, hogy lesz néhány igazán szép feladatom jövőre, de erről még korai lenne beszélni.

– *Bár szólamvezetőként ritkán kell váltóhangszeren játszani, van tapasztalatod a klarinét rokonaival is. Mennyire állnak közel hozzád ezek a hangszerek?*

– Most már van a Zeneakadémián váltóhangszeres oktatás is, így Esz és basszusklarinéton is tanultam. A basszusklarinétot jobban szeretem, mint az Esz klarinétot. Mielőtt még a Rádiózenekarba bekerültem, kiegészítőként sokat játszottam váltóhangszeresként különböző együttesekben. Szerettem egyébként, és ha most más is a feladat, nem szeretném elengedni hosszú távon sem ezeket a hangszereket. Meg hát az egész történetem a szaxofonnal kezdődött. Nem látom, hogy az most hogyan férne bele az életembe, talán a jövőben még lesz rá alkalmam.

– *Mennyire műveled a jazz-repertoárt?*

– Jelenleg teljesen komolyzenészként élek, de a magam örömeire időnként szoktam improvizálni. Nem állítom, hogy nagyon jól megy, de nem áll messze tőlem ez a világ sem. Nagyon szeretem a klasszikus zenét, így ez jó eséllyel hosszú távon csak alkalmi kedvtelés marad. A klasszikus zene adja a legnagyobb kihívásokat, engem pedig ezek motiválnak.

– *Mivel foglalkozol a doktori iskolában?*

– A témám Benny Goodman hatása a 20. századi klasszikus klarinétrepertoár fejlődésére, tehát lényegében témába vág ez is. Azt vizsgálom, hogy Benny Goodman világhírű jazz klarinétosként hogyan vált nagy hatású klasszikus zenésszé is. Olyan klasszikus zenéi nagyságokkal dolgozott együtt, mint Bartók, Bernstein, Stravinsky, Copland, Toscanini. Benny Goodman a neki ajánlott darabok révén sok tekintetben formálta a 20. századi klarinét-irodalmat. Ennek kapcsán foglalkozom azzal, hogy ezekben a klasszikus darabokban, hogyan jelennek meg a XX. századi jazz hatások.

– *Visszatérő kérdés, hogy milyen zenekari készségeket kell átadnia egy jó hangszeres képzésnek. Te ezt most közlőre látod. Mi a tapasztalatod, melyek azok a készségek, amiket a legtöbbet használod, és mi ebből az, amit megkaptál a képzés során?*

– Abban a szerencsés helyzetben voltam mindig, hogy nagyszerű tanároktól tanulhattam. A Zeneakadémiát érő kritikák ellenére is úgy gondolom, hogy itt sem volt másképpen, aki szeretne az nagyon sokat tud itt tanulni. Szatmári Zsolthoz és Pálfi Csabához jártam a Zeneakadémián. Megtanítottak, hogy hogyan kell professzionálisan hozzáállni a zenei élethez, próbákhoz, koncertekhez. A felkészültség és a koncentráció nagyon fontos. Ezekben a készségekben segítettek talán a legtöbbet. Amit még el kellett sajátítanom, hogy hol van a zenekarban az önmegvalósítás és a közös arculat egyensúlya. Ezen sokat fésültek a tanáram, nem hagyták, hogy a sok egyéni ötletemben túlzottan elvessek. Amit egyénileg kellett hozzáraknom, az az impulzusok személyes lefordítása volt. Egy-egy instrukció mindenkinek mást jelent, meg kell találni, hogy a gyakorlatban hogyan valósul meg. A rádiós próbajátékokra már egyedül készültem fel, persze itt is visszhangoztak bennem a tanáraitól hallottak. Kicsit azért is készültem egyedül, mert le akartam mérni, hogy a diplomával szerzett tudásom valóban értékes-e. A tapasztalat az volt, hogy igen.

– *Zenekari zenészek oldaláról pedig újra és újra felmerül, hogy nagy a kiégés veszélye ezen a pályán, és nem igazán kapnak segítséget az elhárítására.*

– Igen, én is látom ezt a veszélyt. Figyelni kell szorítkozni a pihenésre is, amellyel, hogy nagyon szeretek dolgozni, nagyon szeretek zenélni, hajlamos vagyok túlzásokba is esni. Velem is sokszor előfordul, hogy nem pihenek eleget. Ezt persze nagyban befolyásolja egy zenekar beosztása is, de fontos, hogy a szabadnapokat legalább időnként ténylegesen szabadnapként használjuk fel. Nagyon sokan sajnos már kevésbé szeretik, és a munka az csak munka. Én még nem tartok itt, és remélem, hogy nem is fogok soha.

– *Mi foglalkoztat mostanában a zenén kívül?*

– Folyamatosan pörögnek a fejemben a gondolatok, mindig az új kihívásokat keresem az élet minden területén. A zene mellett talán az irodalom a legnagyobb szenvedélyem. Szeretek sok szépirodalmat olvasni, bár a doktori iskola mostanában inkább a szakirodalom felé terel. Az egyik nagy kedvencem Dosztojevskij, de lényegében ezen a téren is nagyon szerteágazó az ízlésem. Szeretek nekiállni a nagy klasszikus műveknek, és átélni azt, hogy ezek nem véletlenül váltak nagy klasszikussá. Ahogyan a zenében is szeretem a kihívásokat, úgy az irodalomban is, és a filmekben is egyaránt. Talán nem meglepő, hogy művészként a művészetek érdekelnek a legjobban. Ezen kívül nagyon szeretek utazni. A zenei pálya választásánál az is szerepet játszott, hogy mindig is csodáltam a nagy művészeket, akik bejárták a világot a zenéjükkel. Mindig emlékezetes élményként élem meg, ha egyszerre nyílik lehetőség utazásra és koncertezésre. ■